

N a c r t

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

**PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU DRUGOG PROTOKOLA UZ
KONVENCIJU ZA ZAŠTITU KULTURNIH DOBARA U SLUCAJU
ORUŽANOG SUKOBA, S KONACNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA**

Zagreb, rujan 2005.

PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU DRUGOG PROTOKOLA UZ KONVENCIJU ZA ZAŠTITU KULTURNIH DOBARA U SLUCAJU ORUŽANOG SUKOB

I. USTAVNA OSNOVA

Ustavna osnova za donošenje Zakona o potvrđivanju Drugog protokola uz Konvenciju za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba sadržan je u odredbama članka 139. Ustava Republike Hrvatske ("Narodne novine", br. 41/01 i 55/01- ispravak).

II. OCJENA STANJA I CILJ KOJI SE DONOŠENJEM ZAKONA ŽELI POSTICI

Drugi protokol uz Konvenciju za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba sastavljen je u Haagu 26. ožujka 1999. godine, te je stupio na snagu 9. ožujka 2004. godine. Do danas je ovaj Protokol potvrdilo odnosno pristupilo istome 26 država.

Ovim Protokolom dopunjava se Konvencija za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba iz 1954. godine u pitanjima odnosa između stranaka, koji se ticu poboljšanja zaštite kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba, a na način da su pojedine odredbe Konvencije dodatno uređene kako ne bi došlo do njihove primjene koja nije povoljna za kulturna dobra.

Tako su dodatno uređena sljedeća pitanja primjene Konvencije:

- privremene mjere koje se poduzimaju za vrijeme mira radi čuvanja kulturnih dobara od predvidivih posljedica oružanog sukoba (članak 3. Konvencije), kao što su: izrada popisa kulturnih dobara, planovi zaštite od požara ili urušenja i dr.,
- precizirani su slučajevi kada se na temelju imperativne vojne potrebe može odstupiti od Konvencije radi usmjeravanja neprijateljskog čina prema kulturnom dobru (ako je kulturno dobro svojom funkcijom pretvoreno u vojni cilj i nema drugog stvarno mogućeg rješenja za postizanje slične vojne prednosti kakvu pruža usmjeravanje neprijateljskog čina prema tom cilju),
- precizirane su mjere opreza pri napadu, odnosno od posljedica neprijateljstava sa svrhom zaštite kulturnih dobara,
 - zaštita kulturnih dobara na okupiranome području,
 - uspostava pojačanog sustava zaštite posebno određenih kulturnih dobara, te imunitet kulturnih dobara pod pojačanom zaštitom,
 - kaznena odgovornost za kršenje Konvencije ili Protokola,
 - zaštita kulturnih dobara u oružanim sukobima koji nemaju međunarodni karakter,
- objavljivanje informacija radi poticanja zaštite i očuvanja kulturnih dobara, te međunarodna pomoć.

Ovim Protokolom se osniva Fond za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba koji može dodijeliti financijsku ili drugu pomoć strankama

ovog Protokola za potporu pripremnim ili drugim mjerama u vrijeme mira i trajanja oružanog sukoba. Predviđeno je da sredstva Fonda cine dobrovoljni doprinosi stranaka te prihodi steceni na sve druge dopuštene nacine.

Uzimajući u obzir da štete nanesene kulturnim dobrima predstavljaju štetu kulturnoj baštini citavoga covjecanstva, te da su tijekom posljednjih oružanih sukoba kulturna dobra pretrpjela teška oštećenja i da su ona, zbog razvitka ratne tehnike, sve ugroženija od uništenja, Republika Hrvatska se, kao zemlja bogata kulturnim dobrima, zalaže se za poboljšanje ocuvanja i zaštite kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba, te za uspostavu pojačanog sustava zaštite posebno određenih kulturnih dobara. Također istice i potrebu poduzimanja zaštitnih mjera u suradnji s drugim zemljama potpisnicama ove Konvencije, naglašavajući da zaštita tih dobara ne može biti učinkovita ukoliko se ne organizira još u vrijeme mira poduzimanjem kako nacionalnih tako i medunarodnih mjera.

III. TEMELJNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM

Zakonom o potvrđivanju predmetnog Protokola uredit će se sljedeća pitanja:

1. Potvrđivanje Drugog protokola uz Konvenciju za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba u obliku u kojem je sastavljen u Haagu 26. ožujka 1999. godine u izvorniku na arapskom, engleskom, francuskom, kineskom, ruskom i španjolskom jeziku;
2. Potvrđivanje teksta Protokola iz članka 1. ovoga Zakona na engleskom jeziku kao jednom od jezika izvornika i u prijevodu na hrvatski jezik;
3. Tijelo državne uprave nadležno za provedbu Zakona o potvrđivanju;
4. Datum stupanja na snagu ovoga Zakona i objava podataka o stupanju na snagu Protokola iz članka 1. ovoga Zakona.

IV. OCJENA POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provođenje ovog Zakona nije potrebno osigurati dodatna financijska sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske.

V. PRIJEDLOG ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Temelj za donošenje Zakona o potvrđivanju Drugog protokola uz Konvenciju za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba po hitnom postupku nalazi se u članku 159. Poslovnika Hrvatskoga sabora («Narodne novine» broj 6/02 – pročišćeni tekst, broj 41/02, 91/03 i 58/04) i to u drugim osobito opravdanim državnim razlozima. S obzirom na receno pod točkom II. kao i u vezi sa postojanjem interesa za što brže stupanje na snagu Protokola u odnosu na Republiku Hrvatsku, donošenje ovoga Zakona predlaže se po hitnom postupku.

S obzirom na prirodu postupka potvrđivanja međunarodnih ugovora, kojim država i formalno izražava spremnost da bude vezana već potpisanim međunarodnim ugovorom, kao i na činjenicu da se u ovoj fazi postupka ne mogu izvršiti izmjene i dopune teksta međunarodnog ugovora, predlaže se ovaj Prijedlog zakona raspraviti i prihvatiti po hitnom postupku objedinjujući prvo i drugo čitanje.

VI. KONACNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU II. PROTOKOLA UZ KONVENCIJU ZA ZAŠTITU KULTURNIH DOBARA U SLUCAJU ORUŽANOG SUKOBA

Na temelju članka 16. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora («Narodne novine», broj 28/96), a polazeći od članka 139. Ustava Republike Hrvatske, predlaže se pokretanje postupka za donošenje Zakona o potvrđivanju II. Protokola uz Konvenciju o zaštiti kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba.

KONACNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU DRUGOG PROTOKOLA UZ KONVENCIJU ZA ZAŠTITU KULTURNIH DOBARA U SLUCAJU ORUŽANOG SUKOBA

Clanak 1.

Potvrđuje se Drugi protokol uz Konvenciju za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba sastavljen u Haagu 26. ožujka 1999. godine u izvorniku na arapskom, engleskom, francuskom, kineskom, ruskom i španjolskom jeziku.

Clanak 2.

Tekst Protokola iz članka 1. ovoga Zakona u izvorniku na engleskom jeziku i u prijevodu na hrvatski jezik glasi:

DRUGI PROTOKOL UZ KONVENCIJU ZA ZAŠTITU KULTURNIH DOBARA U SLUCAJU ORUŽANOG SUKOBA

Stranke,

Svjesne potrebe poboljšanja zaštite kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba i uspostave pojačanog sustava zaštite posebno određenih kulturnih dobara;

Ponovno potvrđujući važnost odredaba Konvencije za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba, sastavljene u Haagu 14. svibnja 1954., i ističući nužnost dopune tih odredaba mjerama za jačanje njihove provedbe;

Želeći visokim ugovornim strankama Konvencije osigurati nacine tješnjeg uključivanja u zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba utvrđivanjem odgovarajućih postupaka;

Smatrajuci da bi pravila koja uređuju zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba trebala odražavati razvoj međunarodnog prava;

Potvrđujući da će pravilima običajnog međunarodnog prava i nadalje biti uređena pitanja koja nisu uređena odredbama ovog Protokola;

sporazumjele su se kako slijedi:

GLAVA 1.

UVOD

Clanak 1.

Definicije

U smislu ovoga Protokola:

- a) "stranka" znaci državu stranku ovoga Protokola;
- b) "kulturalna dobra" znaci kulturalna dobra kako su definirana u clanku 1. Konvencije;
- c) "Konvencija" znaci Konvenciju za zaštitu kulturalnih dobara u slucaju oružanog sukoba, sastavljenu u Haagu 14. svibnja 1954.;
- d) "visoka ugovorna stranka" znaci državu stranku Konvencije;
- e) "pojacana zaštita" znaci sustav pojacane zaštite uspostavljen clancima 10. i 11.;
- f) "vojni cilj" znaci objekt koji po svojoj naravi, smještaju, svrsi ili upotrebi djelotvorno pridonosi vojnoj akciji i cije potpuno ili djelomicno uništenje, zauzimanje ili onesposobljenje pruža u danim okolnostima jasnu vojnu prednost;
- g) "protupravno" znaci pod prisilom ili na drugi nacin kršeci primjenjiva pravila unutarnjeg prava okupiranoga podrucja ili medunarodnog prava;
- h) "Popis" znaci Medunarodni popis kulturalnih dobara pod pojacanom zaštitom ustanovljen u skladu s clankom 27. stavkom 1. tockom b);
- i) "glavni direktor" znaci glavnog direktora UNESCO-a;
- j) "UNESCO" znaci Organizaciju Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu;
- k) "Prvi protokol" znaci Protokol za zaštitu kulturalnih dobara u slucaju oružanog sukoba, sastavljen u Haagu 14. svibnja 1954.

Clanak 2.

Odnos prema Konvenciji

Ovaj Protokol dopunjuje Konvenciju u odnosima izmedu stranaka.

Clanak 3.

Polje primjene

1. Uz odredbe koje se primjenjuju u vrijeme mira, ovaj se Protokol primjenjuje u situacijama navedenima u clanku 18. stavcima 1. i 2. Konvencije te u clanku 22. stavku 1.

2. Ako neka od stranaka oružanog sukoba nije vezana ovim Protokolom, stranke ovoga Protokola ostaju njime vezane u svojim medusobnim odnosima. One ce, uz to, biti vezane ovim Protokolom u odnosu na državu stranku oružanog sukoba koja nije njime vezana ako ona prihvati odredbe ovoga Protokola, i to tako dugo dok ih primjenjuje.

Clanak 4.

Odnos između glave 3. i ostalih odredaba Konvencije i ovoga Protokola

Primjena odredaba glave 3. ovoga Protokola ne dira u:

1. primjenu odredaba glave I. Konvencije i glave 2. ovoga Protokola;
2. primjenu odredaba glave II. Konvencije, osim što ce se, između stranaka ovoga Protokola ili između stranke i države koja prihvati i primjenjuje ovaj Protokol u skladu s clankom 3. stavkom 2., ako je kulturnom dobru odobrena i posebna zaštita i pojačana zaštita, primijeniti samo odredbe o pojačanoj zaštiti.

GLAVA 2.

OPĆE ODREDBE O ZAŠTITI

Clanak 5.

Cuvanje kulturnih dobara

Pripreme mjere koje se za cuvanje kulturnih dobara od predvidivih posljedica oružanog sukoba sukladno clanku 3. Konvencije poduzimaju u vrijeme mira uključuju, prema potrebi, izradu popisa kulturnih dobara, planiranje izvanrednih mjera zaštite od požara ili urušenja, pripremu za premještanje pokretnih kulturnih dobara ili osiguranje odgovarajuće zaštite takvih dobara na mjestima gdje se nalaze i određivanje nadležnih vlasti odgovornih za cuvanje kulturnih dobara.

Clanak 6.

Poštovanje kulturnih dobara

U cilju osiguranja poštovanja kulturnih dobara u skladu s clankom 4. Konvencije:

- a) na odstupanje na osnovi imperativne vojne potrebe u smislu clanka 4. stavka 2. Konvencije radi usmjerivanja neprijateljskog cina prema kulturnom dobru, može se pozivati samo onda i tako dugo dok:
 - (i) je to kulturno dobro svojom funkcijom pretvoreno u vojni cilj, i
 - (ii) nema drugoga stvarno mogućeg rješenja za postizanje slicne vojne prednosti kakvu pruža usmjerivanje neprijateljskog cina prema tom cilju;
- b) na odstupanje na osnovi imperativne vojne potrebe u smislu clanka 4. stavka 2. Konvencije radi upotrebe kulturnih dobara za svrhe koje ce ih vjerojatno izložiti uništenju ili oštećenju, može se pozivati samo onda i tako dugo dok nije moguć izbor između takve upotrebe kulturnih dobara i nekoga drugog stvarno mogućeg načina za postizanje slicne vojne prednosti;
- c) odluku o pozivanju na imperativnu vojnu potrebu može donijeti samo zapovjednik postrojbe koja je po veličini jednaka bojni ili veća, ili postrojbe po veličini manje ako okolnosti druckije ne dopuštaju;
- d) u slučaju napada zasnovanog na odluci donesenoj u skladu s tockom a), mora se unaprijed dati djelotvorno upozorenje kad god to okolnosti dopuštaju.

Clanak 7.

Mjere opreza pri napadu

Ne dirajući u ostale mjere opreza propisane međunarodnim humanitarnim pravom pri izvodenju vojnih operacija, svaka stranka sukoba mora:

- a) učiniti sve što je stvarno moguće kako bi provjerila da ciljevi koje ce napasti nisu kulturna dobra zašćicena na temelju clanka 4. Konvencije;
- b) poduzeti sve stvarno moguće mjere opreza pri izboru sredstava i metoda napada kako bi se izbjeglo, i u svakom slučaju svelo na minimum, slučajno oštećenje kulturnih dobara zašćicenih na temelju clanka 4. Konvencije;
- c) se suzdržati od donošenja odluke o izvodenju napada od kojega se može očekivati da ce prouzročiti slučajno oštećenje kulturnih dobara zašćicenih na temelju clanka 4. Konvencije, koje bi bilo prekomjerno u odnosu na predviđenu stvarnu i izravnu vojnu prednost; te

- d) opozvati ili prekinuti napad ako postane jasno:
- (i) da je cilj kulturno dobro zaštićeno na temelju članka 4. Konvencije;
 - (ii) da se može očekivati kako će napad prouzročiti slučajno oštećenje kulturnih dobara zaštićenih na temelju članka 4. Konvencije, koje bi bilo prekomjerno u odnosu na predviđenu stvarnu i izravnu vojnu prednost.

Članak 8.

Mjere opreza od posljedica neprijateljstava

Stranke sukoba moraju u najvećoj stvarno mogućoj mjeri:

- a) premjestiti pokretna kulturna dobra iz blizine vojnih ciljeva ili osigurati odgovarajuću zaštitu na mjestima gdje se nalaze;
- b) izbjeći smještanje vojnih ciljeva blizu kulturnih dobara.

Članak 9.

Zaštita kulturnih dobara na okupiranome području

1. Ne dirajući odredbe članka 4. i 5. Konvencije, stranka koja je u cijelosti ili djelomično okupirala područje druge stranke, zabranit će i spriječiti što se tiče okupiranoga područja:

- a) svaki protupravni izvoz, neko drugo premještanje ili prijenos vlasništva kulturnih dobara;
- b) svako arheološko iskapanje, osim ako je ono nedvojbeno nužno radi čuvanja, evidentiranja ili očuvanja kulturnih dobara;
- c) svaku preinaku ili promjenu namjene kulturnih dobara s namjerom prikrivanja ili uništenja kulturnih, povijesnih ili znanstvenih dokaza.

2. Svako arheološko iskapanje, preinaka ili promjena namjene kulturnih dobara na okupiranome području mora se izvršiti u uskoj suradnji s nadležnim državnim vlastima toga područja, osim ako okolnosti to ne dopuštaju.

GLAVA 3.

POJACANA ZAŠTITA

Članak 10.

Pojacana zaštita

Kulturno se dobro može staviti pod pojačanu zaštitu ako ispunjava

sljedeća tri uvjeta:

- a) da je to kulturna baština od najveće važnosti za čovječanstvo;
- b) da je zaštićeno odgovarajućim unutarnjim pravnim i administrativnim mjerama, kojima mu se priznaje iznimna kulturna i povijesna vrijednost i osigurava najviša razina zaštite;
- c) da se ne upotrebljava u vojne svrhe ili za zaštitu vojnih položaja i da je stranka pod čijom se kontrolom kulturno dobro nalazi dala izjavu kojom potvrđuje da se tako neće upotrijebiti.

Članak 11.

Odobranje pojačane zaštite

1. Svaka stranka mora Odboru podnijeti popis kulturnih dobara za koja namjerava zahtijevati odobrenje pojačane zaštite.

2. Stranka pod čijom je nadležnošću ili kontrolom kulturno dobro može zahtijevati njegovo uvrštenje u Popis koji se ustanovljuje u skladu s člankom 27. stavkom 1. točkom b). Taj zahtjev sadrži sve potrebne informacije koje se tiču kriterija spomenutih u članku 10. Odbor može pozvati stranku da zahtijeva uvrštenje toga kulturnog dobra u Popis.

3. Ostale stranke, Međunarodni odbor Plavog štita i druge nevladine organizacije mjerodavne stručnosti mogu Odboru preporučiti određeno kulturno dobro. U takvim slučajevima Odbor može odlučiti pozvati stranku da zahtijeva uvrštenje toga kulturnog dobra u Popis.

4. Ni zahtjev za uvrštenje kulturnog dobra smještenog na području nad kojim suverenost ili nadležnost svojata više od jedne države, niti uvrštenje toga dobra u Popis, ni na koji način ne prejudicira prava stranaka spora.

5. Nakon što primi zahtjev za uvrštenje u Popis, Odbor o zahtjevu obavještava sve stranke. Stranke mogu, u roku od šezdeset dana, podnijeti Odboru predstavke glede takvoga zahtjeva. Te se predstavke trebaju temeljiti samo na kriterijima spomenutima u članku 10. One moraju biti određene i odnositi se na činjenice. Odbor razmatra te predstavke, s tim da, prije donošenja odluke, pruži stranki koja zahtijeva uvrštenje prigodu da odgovori. Kad su takve predstavke podnesene Odboru, odluka o uvrštenju u Popis donosi se, bez obzira na članak 26., većinom od četiri petine njegovih članova koji su nazocni i glasuju.

6. Pri odlučivanju o zahtjevu Odbor bi trebao tražiti savjet od vladinih i nevladinih organizacija, kao i od pojedinih stručnjaka.

7. Odluka o odobrenju ili o odbijanju pojačane zaštite može se donijeti samo na temelju kriterija spomenutih u članku 10.

8. U iznimnim slučajevima, kad Odbor zaključi da stranka koja zahtijeva uvrštenje kulturnog dobra u Popis ne može ispuniti kriterij iz članka 10. točke

b), on može odobriti pojačanu zaštitu pod uvjetom da stranka podnositeljica zahtjeva podnese zahtjev za međunarodnu pomoć na temelju članka 32.

9. Čim započnu neprijateljstva stranka sukoba može, zbog izvanredne situacije, zahtijevati pojačanu zaštitu kulturnih dobara koja su pod njezinom nadležnošću ili kontrolom, podnošenjem takvoga zahtjeva Odboru. Taj će zahtjev Odbor odmah proslijediti svim strankama sukoba. U takvim slučajevima Odbor žurno razmatra predstavke doticnih stranaka. Odluka o odobrenju privremene pojačane zaštite donosi se, što je prije moguće, bez obzira na članak 26., većinom od četiri petine članova Odbora koji su nazocni i glasuju. Odbor može odobriti privremenu pojačanu zaštitu očekujući ishod redovitoga postupka odobravanja pojačane zaštite, pod uvjetom da su ispunjeni kriteriji sadržani u članku 10. točkama a) i c).

10. Pojačana zaštita kulturnog dobra odobrena je od časa njegova uvrštenja u Popis.

11. Glavni će direktor, bez odgode, obavijestiti glavnog tajnika Ujedinjenih naroda i sve stranke o svakoj odluci Odbora da uvrsti kulturno dobro u Popis.

Članak 12.

Imunitet kulturnih dobara pod pojačanom zaštitom

Stranke sukoba osiguravaju imunitet kulturnih dobara pod pojačanom zaštitom suzdržavajući se od toga da takva dobra učine predmetom napada te da njih ili njihovu neposrednu okolinu upotrijebe za potporu vojnoj akciji.

Članak 13.

Gubitak pojačane zaštite

1. Kulturno dobro pod pojačanom zaštitom gubi takvu zaštitu samo:

- a) ako se takva zaštita suspendira ili ukine u skladu s člankom 14.; ili
- b) ako i tako dugo dok je to dobro svojom upotrebom postalo vojni cilj.

2. U okolnostima navedenima u stavku 1. točki b) takvo dobro može biti predmet napada samo:

- a) ako je napad jedino stvarno moguće sredstvo za okončanje upotrebe toga dobra kako je izloženo u stavku 1. točki b);
- b) ako su poduzete sve stvarno moguće mjere opreza u izboru sredstava i metoda napada ili, u svakom slučaju, kako bi se svela na minimum oštećenja toga kulturnog dobra;

c) osim ako okolnosti ne dopuštaju, radi nužnosti neposredne samoobrane:

- (i) ako je zapovijed za napad dana na najvišoj operativnoj razini zapovijedanja;
- (ii) ako je protivničkim snagama unaprijed dano djelotvorno upozorenje kojim se zahtijeva okoncanje upotrebe navedene u stavku 1. točki b);
- (iii) ako je protivničkim snagama dan razuman rok da poprave stanje.

Clanak 14.

Suspenzija i ukinuce pojacane zaštite

1. Kad kulturno dobro više ne ispunja neki od kriterija iz clanka 10. ovoga Protokola, Odbor može suspendirati ili ukinuti pojacanu zaštitu toga dobra njegovim skidanjem s Popisa.

2. U slucaju teškog kršenja clanka 12. u odnosu na kulturno dobro pod pojacanom zaštitom koje proizlazi iz upotrebe za potporu vojnoj akciji, Odbor može suspendirati pojacanu zaštitu toga dobra. Kad su takva kršenja uzastopna, Odbor može iznimno ukinuti pojacanu zaštitu toga dobra njegovim skidanjem s Popisa.

3. Glavni ce direktor, bez odgode, obavijestiti glavnog tajnika Ujedinjenih naroda i sve stranke ovoga Protokola o svakoj odluci Odbora da suspendira ili ukine pojacanu zaštitu kulturnog dobra.

4. Prije donošenja takve odluke, Odbor pruža strankama prigodu da iznesu svoja gledišta.

GLAVA 4.

KAZNENA ODGOVORNOST I NADLEŽNOST

Clanak 15.

Teška kršenja ovoga Protokola

1. Svaka osoba cini kazneno djelo u smislu ovoga Protokola ako namjerno i kršenjem Konvencije ili ovoga Protokola izvrši ikoji od sljedecih cina:

- a) ucini kulturno dobro pod pojacanom zaštitom predmetom napada;
- b) upotrijebi kulturno dobro pod pojacanom zaštitom ili njegovu neposrednu okolinu za potporu vojnoj akciji;

- c) u velikim razmjerima uništi ili prisvoji kulturno dobro zaštićeno Konvencijom i ovim Protokolom;
- d) ucini kulturno dobro zaštićeno Konvencijom i ovim Protokolom predmetom napada;
- e) krađu, pljacku ili otuđenje kulturnih dobara zaštićenih Konvencijom ili vandalske cine prema takvim dobrima.

2. Svaka ce stranka usvojiti potrebne mjere kako bi u svojem unutarnjem pravu propisala da su kaznena djela navedena u ovome clanku kaznena djela za koja se izrice primjerena kazna. Pritom ce se stranke pridržavati općih načela prava i međunarodnog prava, uključujući pravila kojima se pojedinačna kaznena odgovornost proširuje i na osobe koje nisu neposredni počinitelji kaznenog djela.

Clanak 16.

Nadležnost

1. Ne dirajući stavak 2., svaka ce stranka poduzeti potrebne zakonodavne mjere kako bi uspostavila nadležnost glede kaznenih djela navedenih u clanku 15. u sljedećim slučajevima:

- a) kad je takvo kazneno djelo počinjeno na području te države;
- b) kad je navodni počinitelj državljanin te države;
- c) ako je riječ o kaznenim djelima navedenima u clanku 15. stavku 1. točkama a) do c), kad se navodni počinitelj nalazi na njezinu području.

2. Što se tice vršenja nadležnosti i ne dirajući clanak 28. Konvencije:

- a) ovaj Protokol ne prijeti utvrđivanje osobne kaznene odgovornosti niti utjece na nadležnost suda temeljenu na odredbama domaćeg prava ili međunarodnog prava, kada se to pravo primjenjuje, a niti je od utjecaja na nadležnost suda koja se temelji na međunarodnom običajnom pravu;
- b) osim ako država koja nije stranka ovoga Protokola prihvati i primjenjuje njegove odredbe u skladu s clankom 3. stavkom 2., pripadnici oružanih snaga i državljani države koja nije stranka ovoga Protokola, izuzimajući one državljane koji služe u oružanim snagama države koja je stranka ovoga Protokola, ne podliježu pojedinačnoj kaznenoj odgovornosti na temelju ovoga Protokola, niti ovaj Protokol nameće obvezu da se u odnosu na te osobe uspostavi nadležnost ili da ih se izruči.

Clanak 17.

Kazneni progon

1. Stranka na cijem podrucju se nalazi navodni pocinitelj kaznenog djela iz clanka 15. stavka 1. tocaka a) do c), ukoliko ne izruci tu osobu, dostavit ce predmet, bez iznimke i pretjeranog odugovlacenja, nadležnim tijelima radi kaznenog progona i vodenja postupka u skladu s domacim pravom ili ako ih je moguće primijeniti, s odredbama mjerodavnog medunarodnog prava.

2. Ne dirajuci u odredbe mjerodavnog medunarodnog prava, ako se ono primjenjuje, svakoj osobi protiv koje se vodi postupak na osnovi Konvencije ili ovog Protokola, jamci se pravo na pravico postupanje i pravico sudenje, u svim fazama postupka, u skladu s domacim pravom i medunarodnim pravom, i ni u kojem slucaju ta osoba ne uživa nepovoljnija jamstva od onih koja su priznata medunarodnim pravom.

Clanak 18.

Izrucenje

1. Smatra se da su kaznena djela navedena u clanku 15. stavku 1. tockama a) do c) obuhvacena u svakom ugovoru o izrucenju, sklopljenom izmedu stranaka prije stupanja ovoga Protokola na snagu, kao kaznena djela koja podliježu izrucenju. Stranke se obvezuju da ce takva kaznena djela obuhvatiti u svim ugovorima o izrucenju koje ce ubuduće medusobno sklopiti.

2. Kad stranka koja izrucenje uvjetuje postojanjem ugovora primi zahtjev za izrucenje od stranke s kojom nije vezana ugovorom o izrucenju, zamoljena stranka može, po vlastitom izboru, smatrati ovaj Protokol pravnim temeljem za izrucenje što se tice kaznenih djela navedenih u clanku 15. stavku 1. tockama a) do c).

3. Stranke koje izrucenje ne uvjetuju postojanjem ugovora medusobno priznaju kaznena djela navedena u clanku 15. stavku 1. tockama a) do c) kao kaznena djela koja podliježu izrucenju, pod uvjetima predvidenima pravom zamoljene stranke.

4. Za svrhu izrucenja za kaznena djela iz clanka 15. stavka 1. tocaka a) do c), kada je to potrebno, smatrat ce se da su ta djela pocinjena, osim u mjestu izvršenja, i na podrucju stranaka cija nadležnost je ustanovljena temeljem odredbe clanka 16. stavka 1

Clanak 19.

Uzajamna pravna pomoc

1. Stranke ce pružati uzajamnu pomoc, u najvećoj mogućoj mjeri, tokom istražnog ili kaznenog ili postupka izrucenja za kaznena djela iz clanka 15.

stavka 1. točaka a) do c), uključujući pomoć u pribavljanju dokaza kojima raspolažu i koji su potrebni za vođenje postupka.

2. Svoje obveze na temelju stavka 1. stranke izvršavaju sukladno svim ugovorima ili drugim utanacenjima o uzajamnoj pravnoj pomoći koji među njima postoje. U nedostatku takvih ugovora ili utanacenja, stranke si uzajamno pružaju pravnu pomoć u skladu sa svojim unutarnjim pravom.

Članak 20.

Razlozi za odbijanje

1. U svrhu izručenja kaznena djela navedena u članku 15. stavku 1. točkama a) do c), a u svrhu uzajamne pravne pomoći kaznena djela navedena u članku 15., ne smatraju se političkim kaznenim djelima, ni kaznenim djelima povezanim s političkim kaznenim djelima, niti kaznenim djelima potaknutima političkim pobudama. Prema tome, zahtjev za izručenje ili za uzajamnu pravnu pomoć, utemeljen na takvim kaznenim djelima, ne može se odbiti s jedinim razlogom da se tiče političkog kaznenog djela, kaznenog djela povezanoga s političkim kaznenim djelom ili kaznenim djelom potaknutim političkim pobudama.

2. Nijedna se odredba ovoga Protokola ne smije tumačiti kao da nameće obvezu izručenja ili pružanja uzajamne pravne pomoći ako zamoljena stranka ima čvrste razloge vjerovati da je zahtjev za izručenje za kaznena djela navedena u članku 15. stavku 1. točkama a) do c), ili zahtjev za uzajamnu pravnu pomoć što se tiče kaznenih djela navedenih u članku 15., podnesen radi kaznenog progona ili kažnjavanja osobe zbog njezine rase, vjeroispovijedi, nacionalnosti, etničkog podrijetla ili političkog mišljenja, ili da bi udovoljenje zahtjevu bilo štetno za položaj te osobe iz bilo kojega od tih razloga.

Članak 21.

Mjere glede ostalih kršenja

Ne dirajući članak 28. Konvencije, svaka će stranka usvojiti one zakonodavne, administrativne ili disciplinske mjere koje bi mogle biti potrebne radi suzbijanja sljedećih čina kad su izvršeni namjerno:

- a) svake upotrebe kulturnih dobara kršenjem Konvencije ili ovoga Protokola;
- b) svakoga protupravnog izvoza, nekoga drugog premještanja ili prijenosa vlasništva kulturnih dobara s okupiranoga područja kršenjem Konvencije ili ovoga Protokola.

GLAVA 5.

ZAŠTITA KULTURNIH DOBARA U ORUŽANIM SUKOBIMA KOJI NEMAJU MEĐUNARODNI KARAKTER

Clanak 22.

Oružani sukobi koji nemaju medunarodni karakter

1. Ovaj se Protokol primjenjuje u slucaju oružanog sukoba koji nema medunarodni karakter i koji izbije na podrucju jedne od stranaka.
2. Ovaj se Protokol ne primjenjuje na situacije unutarnjih nemira i napetosti, kao što su pobune, izolirani i sporadicni cini nasilja te drugi cini slicne prirode.
3. Ni na koju odredbu ovoga Protokola ne može se pozivati a da to bude na štetu suverenosti ili odgovornosti vlade da svim zakonitim sredstvima održava ili ponovno uspostavi pravni poredak ili da brani nacionalno jedinstvo i teritorijalnu cjelovitost države.
4. Nikoja odredba ovoga Protokola ne dira u primarnu nadležnost stranke, na cijem je podrucju izbio oružani sukob koji nema medunarodni karakter, glede kršenja navedenih u clanku 15.
5. Ni na koju odredbu ovoga Protokola ne može se pozivati kao na opravdanje za izravno ili neizravno miješanje, iz bilo kojega razloga, u oružani sukob ili u unutarnje ili vanjske poslove stranke na cijem je podrucju taj sukob izbio.
6. Primjena ovoga Protokola na situaciju spomenutu u stavku 1. ne utjece na pravni položaj stranaka sukoba.
7. UNESCO može strankama sukoba ponuditi svoje usluge.

GLAVA 6.

INSTITUCIONALNA PITANJA

Clanak 23.

Sastanak stranaka

- 1) Sastanak stranaka sazvat ce se istodobno s Opcom konferencijom UNESCO-a i koordinirano sa Sastankom visokih ugovornih stranaka, ako je glavni direktor sazvaio takav sastanak.
- 2) Sastanak stranaka donosi svoj poslovnik.
- 3) Funkcije Sastanka stranaka su sljedece:

- a) birati članove Odbora, u skladu s člankom 24. stavkom 1.;
 - b) potvrđivati smjernice koje je Odbor izradio u skladu s člankom 27. stavkom 1. točkom a);
 - c) davati upute o tome kako će se Odbor koristiti Fondom i osigurati nadzor nad time;
 - d) razmatrati izvještaje koje Odbor podnosi u skladu s člankom 27. stavkom 1. točkom d);
 - e) razmatrati svaki problem koji se odnosi na primjenu ovoga Protokola i, prema potrebi, davati preporuke.
- 4) Na zahtjev najmanje jedne petine stranaka glavni direktor saziva izvanredni Sastanak stranaka.

Članak 24.

Odbor za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba

1. Ovime se osniva Odbor za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba. On je sastavljen od dvanaest stranaka koje bira Sastanak stranaka.
2. Odbor se sastaje jedanput godišnje na redovitom zasjedanju, a na izvanrednim zasjedanjima kad to procijeni potrebnim.
3. Pri određivanju sastava Odbora stranke nastoje osigurati pravicnu zastupljenost različitih svjetskih regija i kultura.
4. Stranke članice Odbora za svoje predstavnike odabiru osobe koje su stručne na polju kulturne baštine, obrane ili međunarodnog prava i nastoje, međusobno se savjetujući, osigurati da Odbor u cjelini sjedini odgovarajuće stručno znanje na svim tim poljima.

Članak 25.

Trajanje mandata

1. Stranka se bira u Odbor za razdoblje od četiri godine, a može se odmah ponovno izabrati samo jedanput.
2. Bez obzira na odredbe stavka 1., trajanje mandata polovice članova izabranih na prvom izboru prestaje na kraju prvoga redovitog zasjedanja Sastanka stranaka nakon onoga na kojemu su bili izabrani. Te članove ždrijebom određuje predsjednik toga Sastanka nakon prvog izbora.

Clanak 26.

Poslovnik

1. Odbor donosi svoj poslovnik.
2. Vecina clanova cini kvorum. Odluke Odbora donose se dvotrecinskom vecinom clanova koji glasuju.
3. Clanovi ne sudjeluju u glasovanju o ikojoj odluci o kulturnim dobrima koja su pogodena oruzanim sukobom kojega su stranke.

Clanak 27.

Funkcije

1. Funkcije su Odbora sljedece:
 - a) izraditi smjernice za provedbu ovoga Protokola,
 - b) odobriti, suspendirati ili ukinuti pojacanu zaštitu kulturnih dobara te ustanoviti, ažurirati i unapredivati Popis kulturnih dobara pod pojacanom zaštitom;
 - c) pratiti i nadzirati provedbu ovoga Protokola i podupirati identifikaciju kulturnih dobara pod pojacanom zaštitom;
 - d) razmatrati i komentirati izvještaje stranaka, prema potrebi tražiti razjašnjenja i pripremati vlastiti izvještaj za Sastanak stranaka;
 - e) primati i razmatrati zahtjeve za medunarodnu pomoc na temelju clanka 32.;
 - f) odlucivati o korištenju Fonda;
 - g) svaka druga funkcija koju bi mu dodijelio Sastanak stranaka.
2. Funkcije Odbora obavljaju se u suradnji s glavnim direktorom.
3. Odbor suraduje s medunarodnim i nacionalnim vladinim i nevladinim organizacijama ciji su ciljevi slicni onima Konvencije, Prvoga protokola i ovoga Protokola. Radi pomoci u obavljanju svojih funkcija, Odbor može na svoje sastanke pozvati, u savjetodavnom svojstvu, ugledne strukovne organizacije, poput onih koje imaju službene veze s UNESCO-m, uključujući Medunarodni odbor Plavog štita (ICBS) i njegove temeljne organe. Predstavnici Medunarodnog centra za izucavanje ocuvanja i restauracije kulturnih dobara (Rimski centar) i Medunarodnog odbora Crvenog križa (ICRC) mogu se takoder pozvati u savjetodavnom svojstvu.

Clanak 28.

Tajništvo

Odboru pomaže Tajništvo UNESCO-a, koje priprema dokumentaciju Odbora i dnevni red njegovih sastanaka te osigurava izvršenje njegovih odluka.

Clanak 29.

Fond za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba

1. Ovime se osniva Fond u sljedeće svrhe:

- a) dodijeliti financijsku ili drugu pomoć za potporu pripremnim ili drugim mjerama koje treba poduzeti u vrijeme mira u skladu, uz ostalo, s člankom 5., člankom 10. točkom b) i člankom 30.; te
- b) dodijeliti financijsku ili drugu pomoć za potporu izvanrednim, privremenim ili drugim mjerama zaštite kulturnih dobara u razdoblju oružanog sukoba ili obnove koja slijedi odmah nakon prestanka neprijateljstva, u skladu, uz ostalo, s člankom 8. točkom b).

2. Fond djeluje kao depozitarni fond, u skladu s financijskim propisima UNESCO-a.

3. Sredstva iz Fonda koriste se isključivo u svrhe koje Odbor odobri u skladu s uputama određenima u članku 23. stavku 3. točki c). Odbor može prihvatiti doprinose namijenjene određenom programu ili projektu, pod uvjetom da je Odbor odlučio o provedbi takvog programa ili projekta.

4. Prihode Fonda čine:

- a) dobrovoljni doprinosi stranaka;
- b) doprinosi, darovi i legati:
 - (i) drugih država;
 - (ii) UNESCO-a ili drugih organizacija iz sustava Ujedinjenih naroda;
 - (iii) drugih međuvladinih ili nevladinih organizacija; i
 - (iv) javnih ili privatnih tijela, ili pojedinaca;
- c) sve kamate koje Fondu pritjecu,
- d) zarade od prikupljenih prinosa i utrška s priredaba organiziranih u korist Fonda;
- e) svi ostali prihodi odobreni uputama koje su primjenjive na Fond.

GLAVA 7.

RAZGLAŠIVANJE INFORMACIJA I MEĐUNARODNA POMOC

Clanak 30.

Razglašivanje

1. Stranke ce nastojati primjerenim sredstvima, osobito obrazovnim i informativnim programima, jacati cijenjenje i poštovanje kulturnih dobara od cjelokupnoga stanovništva.

2. Stranke ce, što je više moguće, razglašivati ovaj Protokol i u vrijeme mira i u vrijeme oružanog sukoba.

3. Sve vojne ili civilne vlasti koje su u vrijeme oružanog sukoba odgovorne za primjenu ovoga Protokola moraju u potpunosti poznavati njegov tekst. U tu ce svrhu, ovisno o slucaju, stranke:

- a) ugraditi u svoje vojne propise upute i naputke o zaštiti kulturnih dobara;
- b) izraditi i provoditi, u suradnji s UNESCO-m te mjerodavnim vladinim i nevladinim organizacijama, mirnodopske programe poduke i obrazovanja;
- c) medusobno si priopciivati, posredovanjem glavnog direktora, informacije o zakonima, administrativnim odredbama i poduzetim mjerama radi provedbe tocaka a) i b);
- d) što je brže moguće, medusobno si priopciivati, posredovanjem glavnog direktora, zakone i administrativne odredbe koje usvoje radi osiguranja primjene ovoga Protokola.

Clanak 31.

Medunarodna suradnja

U slucajevima teških kršenja ovoga Protokola, stranke se obvezuju djelovati zajednicki, posredovanjem Odbora, ili pojedincno, u suradnji s UNESCO-m i Ujedinjenim narodima, sukladno Povelji Ujedinjenih naroda.

Clanak 32.

Medunarodna pomoc

1. Stranka može od Odbora zatražiti medunarodnu pomoc za kulturna dobra pod pojacanom zaštitom, kao i pomoc za pripremu, izradu i provedbu zakona, administrativnih odredaba i mjera navedenih u clanku 10.

2. Stranka sukoba koja nije stranka ovoga Protokola, ali prihvaca i primjenjuje odredbe u skladu s clankom 3. stavkom 2., može od Odbora zatražiti primjerenu medunarodnu pomoc.

3. Odbor donosi pravila o podnošenju zamolba za medunarodnu pomoc i određuje moguće oblike te pomoci.

4. Stranke se poticu na davanje tehnicke pomoci svake vrste, posredovanjem Odbora, onim strankama ili strankama sukoba koje to traže.

Clanak 33.

Pomoc UNESCO-a

1. Stranka se može obratiti UNESCO-u za tehnicku pomoc u organizaciji zaštite svojih kulturnih dobara, osobito što se tice pripremnih mjera koje treba poduzeti kako bi se osiguralo cuvanje kulturnih dobara, preventivnih i organizacijskih mjera za izvanredna stanja te izrade nacionalnih popisa kulturnih dobara ili glede svakoga drugog problema koji proizlazi iz primjene ovoga Protokola. UNESCO pruža takvu pomoc u granicama svojega programa i mogucnosti.

2. Stranke se poticu na pružanje tehnicke pomoci na dvostranoj i višestranjoj razini.

3. UNESCO je ovlašten o tim pitanjima samoinicijativno davati prijedloge strankama.

GLAVA 8.

IZVRŠAVANJE OVOGA PROTOKOLA

Clanak 34.

Sile zaštitnice

Ovaj se Protokol primjenjuje u suradnji sa silama zaštitnicama, cija je dužnost štititi interese stranaka sukoba.

Clanak 35.

Postupak mirenja

1. Sile zaštitnice pružaju dobre usluge u svim slučajevima kad to ocijene korisnim u interesu kulturnih dobara, osobito ako postoji nesuglasje između stranaka sukoba o primjeni ili u tumačenju odredaba ovoga Protokola.

2. U tu svrhu, svaka od sila zaštitnica može, na poziv jedne stranke, glavnog direktora ili samoinicijativno, strankama sukoba predložiti sastanak njihovih predstavnika i, osobito, vlasti odgovornih za zaštitu kulturnih dobara, ako je to primjereno, na području neke države koja nije stranka sukoba. Stranke sukoba dužne su provesti prijedloge o sastanku koji su im podneseni. Sile zaštitnice predložit će strankama sukoba na privolu osobu koja pripada nekoj državi koja nije stranka sukoba ili koju predloži glavni direktor, a koju će se pozvati da u svojstvu predsjedatelja sudjeluje na takvom sastanku.

Clanak 36.

Mirenje ako nema sila zaštitnica

1. U sukobu u kojemu nisu imenovane sile zaštitnice, glavni direktor može pružiti dobre usluge i djelovati u svakom drugom obliku mirenja ili posredovanja radi rješenja nesuglasja.

2. Predsjedatelj Odbora može, na poziv jedne stranke ili glavnog direktora, strankama sukoba predložiti sastanak njihovih predstavnika i, osobito, vlasti odgovornih za zaštitu kulturnih dobara, ako je to primjereno, na području neke države koja nije stranka sukoba.

Clanak 37.

Prijevod i izvještaji

1. Stranke će prevesti ovaj Protokol na svoje službene jezike i priopćiti te službene prijevode glavnom direktoru.

2. Stranke će svake četiri godine Odboru dostavljati izvještaje o provedbi ovoga Protokola.

Clanak 38.

Odgovornost država

Nijedna odredba ovoga Protokola o pojedinačnoj kaznenoj odgovornosti ne utječe na odgovornost država prema međunarodnom pravu, uključujući ratne odštete.

GLAVA 9.

ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 39.

Jezici

Ovaj je Protokol sastavljen na arapskom, engleskom, francuskom, kineskom, ruskom i španjolskom jeziku, s tim da je tih šest tekstova jednako vjerodostojno.

Članak 40.

Potpisivanje

Ovaj će Protokol nositi datum 26. ožujka 1999. Bit će otvoren za potpisivanje svim visokim ugovornim strankama u Haagu od 17. svibnja do 31. prosinca 1999.

Članak 41.

Ratifikacija, prihvatanje ili odobrenje

1. Ovaj Protokol podliježe ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju visokih ugovornih stranaka koje su ga potpisale, u skladu s njihovim odnosnim ustavnim postupkom.

2. Isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju polažu se kod glavnog direktora.

Članak 42.

Pristupanje

1. Ovaj će Protokol biti otvoren za pristup visokim ugovornim strankama od 1. siječnja 2000.

2. Pristup se ostvaruje polaganjem isprave o pristupu kod glavnog direktora.

Članak 43.

Stupanje na snagu

1. Ovaj Protokol stupa na snagu tri mjeseca nakon što bude položeno dvadeset isprava o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu.

2. Poslije toga on stupa na snagu za svaku stranku tri mjeseca nakon polaganja njezine isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu.

Clanak 44.

Stupanje na snagu u situacijama oružanog sukoba

U situacijama predviđenima u clancima 18. i 19. Konvencije, za stranke koje su položile isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu prije ili nakon početka neprijateljstava ili okupacije, Protokol stupa na snagu odmah. U takvim ce slucajevima glavni direktor na najbrži moguci nacin dostaviti obavijesti predvidene u clanku 46.

Clanak 45.

Otkazivanje

1. Svaka stranke može otkazati ovaj Protokol.
2. Otkaz se notificira pismenom ispravom koja se polaže kod glavnog direktora.
3. Otkaz pocinje proizvoditi ucinak godinu dana nakon prijama isprave o otkazu. Medutim, ako u casu isteka te godine stranka koja otkazuje sudjeluje u oružanom sukobu, otkaz neće proizvesti ucinak do prestanka neprijateljstava i u svakom slucaju tako dugo dok se ne završe operacije vraćanja kulturnih dobara.

Clanak 46.

Obavijesti

Glavni ce direktor obavijestiti sve visoke ugovorne stranke, kao i Ujedinjene narode, o polaganju svih isprava o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu predvidenih u clancima 41. i 42. te o otkazima predviđenima u clanku 45.

Clanak 47.

Registracija u Ujedinjenim narodima

U skladu s clankom 102. Povelje Ujedinjenih naroda, ovaj ce se Protokol registrirati u Tajništvu Ujedinjenih naroda na zahtjev glavnog direktora.

U potvrdu toga su potpisani, propisno ovlašteni, potpisali ovaj Protokol.

Sastavljeno u Haagu, 26. ožujka 1999., u jednom jedinom primjerku koji se polaže u arhive UNESCO-a, a kojega ce se vjerni ovjerovljeni prijepisi dostaviti svim visokim ugovornim strankama.

**Second Protocol to the Hague Convention of 1954 for the Protection
of Cultural Property in the Event of Armed Conflict**

The Hague, 26 March 1999

The Parties,

Conscious of the need to improve the protection of cultural property in the event of armed conflict and to establish an enhanced system of protection for specifically designated cultural property;

Reaffirming the importance of the provisions of the Convention for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict, done at the Hague on 14 May 1954, and emphasizing the necessity to supplement these provisions through measures to reinforce their implementation;

Desiring to provide the High Contracting Parties to the Convention with a means of being more closely involved in the protection of cultural property in the event of armed conflict by establishing appropriate procedures therefor;

Considering that the rules governing the protection of cultural property in the event of armed conflict should reflect developments in international law;

Affirming that the rules of customary international law will continue to govern questions not regulated by the provisions of this Protocol;

Have agreed as follows:

Chapter 1

Introduction

Article 1 Definitions

For the purposes of this Protocol:

- (a) «Party» means a State Party to this Protocol;
- (b) «cultural property» means cultural property as defined in Article 1 of the Convention;
- (c) «Convention» means the Convention for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict, done at The Hague on 14 May 1954;
- (d) «High Contracting Party» means a State Party to the Convention;
- (e) «enhanced protection» means the system of enhanced protection established by Articles 10 and 11;
- (f) «military objective» means an object which by its nature, location, purpose, or use makes an effective contribution to military action and whose total or partial destruction, capture or neutralisation, in the circumstances ruling at the time, offers a definite military advantage;
- (g) «illicit» means under compulsion or otherwise in violation of the applicable rules of the domestic law of the occupied territory or of international law.
- (h) «List» means the International List of Cultural Property under Enhanced Protection established in accordance with Article 27, subparagraph 1(b);
- (i) «Director-General» means the Director-General of UNESCO;
- (j) «UNESCO» means the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization;
- (k) «First Protocol» means the Protocol for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict done at The Hague on 14 May 1954;

Article 2 Relation to the Convention

This Protocol supplements the Convention in relations between the

Parties.

Article 3 Scope of application

1. In addition to the provisions which shall apply in time of peace, this Protocol shall apply in situations referred to in Article 18 paragraphs 1 and 2 of the Convention and in Article 22 paragraph 1.
2. When one of the parties to an armed conflict is not bound by this Protocol, the Parties to this Protocol shall remain bound by it in their mutual relations. They shall furthermore be bound by this Protocol in relation to a State party to the conflict which is not bound by it, if the latter accepts the provisions of this Protocol and so long as it applies them.

Article 4 Relationship between Chapter 3 and other provisions of the Convention and this Protocol

The application of the provisions of Chapter 3 of this Protocol is without prejudice to:

- a) the application of the provisions of Chapter I of the Convention and of Chapter 2 of this Protocol;
- b) the application of the provisions of Chapter II of the Convention save that, as between Parties to this Protocol or as between a Party and a State which accepts and applies this Protocol in accordance with Article 3 paragraph 2, where cultural property has been granted both special protection and enhanced protection, only the provisions of enhanced protection shall apply.

Chapter 2 General provisions regarding protection

Article 5 Safeguarding of cultural property

Preparatory measures taken in time of peace for the safeguarding of cultural property against the foreseeable effects of an armed conflict pursuant to Article 3 of the Convention shall include, as appropriate, the preparation of inventories, the planning of emergency measures for protection against fire or structural collapse, the preparation for the removal of movable cultural property or the provision for adequate in situ protection of such property, and the designation of competent authorities responsible for the safeguarding of cultural property.

Article 6 Respect for cultural property

With the goal of ensuring respect for cultural property in accordance

with Article 4 of the Convention:

- (a) a waiver on the basis of imperative military necessity pursuant to Article 4 paragraph 2 of the Convention may only be invoked to direct an act of hostility against cultural property when and for as long as:
 - i. that cultural property has, by its function, been made into a military objective; and
 - ii. there is no feasible alternative available to obtain a similar military advantage to that offered by directing an act of hostility against that objective;
- (b) a waiver on the basis of imperative military necessity pursuant to Article 4 paragraph 2 of the Convention may only be invoked to use cultural property for purposes which are likely to expose it to destruction or damage when and for as long as no choice is possible between such use of the cultural property and another feasible method for obtaining a similar military advantage;
- (c) the decision to invoke imperative military necessity shall only be taken by an officer commanding a force the equivalent of a battalion in size or larger, or a force smaller in size where circumstances do not permit otherwise;
- (d) in case of an attack based on a decision taken in accordance with sub-paragraph (a), an effective advance warning shall be given whenever circumstances permit.

Article 7 Precautions in attack

Without prejudice to other precautions required by international humanitarian law in the conduct of military operations, each Party to the conflict shall:

- (a) do everything feasible to verify that the objectives to be attacked are not cultural property protected under Article 4 of the Convention;
- (b) take all feasible precautions in the choice of means and methods of attack with a view to avoiding, and in any event to minimizing, incidental damage to cultural property protected under Article 4 of the Convention;
- (c) refrain from deciding to launch any attack which may be expected to cause incidental damage to cultural property protected under Article 4 of the Convention which would be excessive in relation to the concrete and direct military advantage anticipated; and
- (d) cancel or suspend an attack if it becomes apparent:

- (i) that the objective is cultural property protected under Article 4 of the Convention;
- (ii) that the attack may be expected to cause incidental damage to cultural property protected under Article 4 of the Convention which would be excessive in relation to the concrete and direct military advantage anticipated.

Article 8 Precautions against the effects of hostilities

The Parties to the conflict shall, to the maximum extent feasible:

- (a) remove movable cultural property from the vicinity of military objectives or provide for adequate in situ protection;
- (b) avoid locating military objectives near cultural property.

Article 9 Protection of cultural property in occupied territory

1. Without prejudice to the provisions of Articles 4 and 5 of the Convention, a Party in occupation of the whole or part of the territory of another Party shall prohibit and prevent in relation to the occupied territory:
 - (a) any illicit export, other removal or transfer of ownership of cultural property;
 - (b) any archaeological excavation, save where this is strictly required to safeguard, record or preserve cultural property;
 - (c) any alteration to, or change of use of, cultural property which is intended to conceal or destroy cultural, historical or scientific evidence.
2. Any archaeological excavation of, alteration to, or change of use of, cultural property in occupied territory shall, unless circumstances do not permit, be carried out in close co-operation with the competent national authorities of the occupied territory.

Chapter 3 Enhanced Protection

Article 10 Enhanced protection

Cultural property may be placed under enhanced protection provided that it meets the following three conditions:

- (a) it is cultural heritage of the greatest importance for humanity;

- (b) it is protected by adequate domestic legal and administrative measures recognising its exceptional cultural and historic value and ensuring the highest level of protection;
- (c) it is not used for military purposes or to shield military sites and a declaration has been made by the Party which has control over the cultural property, confirming that it will not be so used.

Article 11 The granting of enhanced protection

1. Each Party should submit to the Committee a list of cultural property for which it intends to request the granting of enhanced protection.
2. The Party which has jurisdiction or control over the cultural property may request that it be included in the List to be established in accordance with Article 27 sub-paragraph 1(b). This request shall include all necessary information related to the criteria mentioned in Article 10. The Committee may invite a Party to request that cultural property be included in the List.
3. Other Parties, the International Committee of the Blue Shield and other non-governmental organisations with relevant expertise may recommend specific cultural property to the Committee. In such cases, the Committee may decide to invite a Party to request inclusion of that cultural property in the List.
4. Neither the request for inclusion of cultural property situated in a territory, sovereignty or jurisdiction over which is claimed by more than one State, nor its inclusion, shall in any way prejudice the rights of the parties to the dispute.
5. Upon receipt of a request for inclusion in the List, the Committee shall inform all Parties of the request. Parties may submit representations regarding such a request to the Committee within sixty days. These representations shall be made only on the basis of the criteria mentioned in Article 10. They shall be specific and related to facts. The Committee shall consider the representations, providing the Party requesting inclusion with a reasonable opportunity to respond before taking the decision. When such representations are before the Committee, decisions for inclusion in the List shall be taken, notwithstanding Article 26, by a majority of four-fifths of its members present and voting.
6. In deciding upon a request, the Committee should ask the advice of governmental and non-governmental organisations, as well as of individual experts.
7. A decision to grant or deny enhanced protection may only be made on the basis of the criteria mentioned in Article 10.

8. In exceptional cases, when the Committee has concluded that the Party requesting inclusion of cultural property in the List cannot fulfil the criteria of Article 10 sub-paragraph (b), the Committee may decide to grant enhanced protection, provided that the requesting Party submits a request for international assistance under Article 32.
9. Upon the outbreak of hostilities, a Party to the conflict may request, on an emergency basis, enhanced protection of cultural property under its jurisdiction or control by communicating this request to the Committee. The Committee shall transmit this request immediately to all Parties to the conflict. In such cases the Committee will consider representations from the Parties concerned on an expedited basis. The decision to grant provisional enhanced protection shall be taken as soon as possible and, notwithstanding Article 26, by a majority of four-fifths of its members present and voting. Provisional enhanced protection may be granted by the Committee pending the outcome of the regular procedure for the granting of enhanced protection, provided that the provisions of Article 10 sub-paragraphs (a) and (c) are met.
10. Enhanced protection shall be granted to cultural property by the Committee from the moment of its entry in the List.
11. The Director-General shall, without delay, send to the Secretary-General of the United Nations and to all Parties notification of any decision of the Committee to include cultural property on the List.

Article 12 Immunity of cultural property under enhanced protection

The Parties to a conflict shall ensure the immunity of cultural property under enhanced protection by refraining from making such property the object of attack or from any use of the property or its immediate surroundings in support of military action.

Article 13 Loss of enhanced protection

1. Cultural property under enhanced protection shall only lose such protection:
 - (a) if such protection is suspended or cancelled in accordance with Article 14; or
 - (b) If, and for as long as, the property has, by its use, become a military objective.
2. In the circumstances of sub-paragraph 1(b), such property may only be the object of attack if:

- (a) the attack is the only feasible means of terminating the use of the property referred to in sub-paragraph 1(b);
- (b) all feasible precautions are taken in the choice of means and methods of attack, with a view to terminating such use and avoiding, or in any event minimising, damage to the cultural property;
- (c) unless circumstances do not permit, due to requirements of immediate self-defence:
 - (i) the attack is ordered at the highest operational level of command;
 - (ii) effective advance warning is issued to the opposing forces requiring the termination of the use referred to in sub-paragraph 1(b); and
 - (iii) Reasonable time is given to the opposing forces to redress the situation.

Article 14 **Suspension and cancellation of enhanced protection**

1. Where cultural property no longer meets any one of the criteria in Article 10 of this Protocol, the Committee may suspend its enhanced protection status or cancel that status by removing that cultural property from the List.
2. In the case of a serious violation of Article 12 in relation to cultural property under enhanced protection arising from its use in support of military action, the Committee may suspend its enhanced protection status. Where such violations are continuous, the Committee may exceptionally cancel the enhanced protection status by removing the cultural property from the List.
3. The Director-General shall, without delay, send to the Secretary-General of the United Nations and to all Parties to this Protocol notification of any decision of the Committee to suspend or cancel the enhanced protection of cultural property.
4. Before taking such a decision, the Committee shall afford an opportunity to the Parties to make their views known.

Chapter 4 **Criminal responsibility and jurisdiction**

Article 15 **Serious violations of this Protocol**

1. Any person commits an offence within the meaning of this Protocol if that person intentionally and in violation of the Convention or this Protocol commits any of the following acts:

- (a) making cultural property under enhanced protection the object of attack;
 - (b) using cultural property under enhanced protection or its immediate surroundings in support of military action;
 - (c) extensive destruction or appropriation of cultural property protected under the Convention and this Protocol;
 - (d) making cultural property protected under the Convention and this Protocol the object of attack;
 - (e) Theft, pillage or misappropriation of, or acts of vandalism directed against cultural property protected under the Convention.
2. Each Party shall adopt such measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law the offences set forth in this Article and to make such offences punishable by appropriate penalties. When doing so, Parties shall comply with general principles of law and international law, including the rules extending individual criminal responsibility to persons other than those who directly commit the act.

Article 16 Jurisdiction

1. Without prejudice to paragraph 2, each Party shall take the necessary legislative measures to establish its jurisdiction over offences set forth in Article 15 in the following cases:
- (a) when such an offence is committed in the territory of that State;
 - (b) when the alleged offender is a national of that State;
 - (c) in the case of offences set forth in Article 15 sub-paragraphs (a) to (c), when the alleged offender is present in its territory.
2. With respect to the exercise of jurisdiction and without prejudice to Article 28 of the Convention:
- (a) this Protocol does not preclude the incurring of individual criminal responsibility or the exercise of jurisdiction under national and international law that may be applicable, or affect the exercise of jurisdiction under customary international law;
 - (b) Except in so far as a State which is not Party to this Protocol may accept and apply its provisions in accordance with Article 3 paragraph 2, members of the armed forces and nationals of a State which is not Party to this Protocol, except for those nationals serving in the armed forces of a State which is a Party to this Protocol, do not incur individual criminal responsibility by virtue of this Protocol,

nor does this Protocol impose an obligation to establish jurisdiction over such persons or to extradite them.

Article 17 Prosecution

1. The Party in whose territory the alleged offender of an offence set forth in Article 15 sub-paragraphs 1 (a) to (c) is found to be present shall, if it does not extradite that person, submit, without exception whatsoever and without undue delay, the case to its competent authorities, for the purpose of prosecution, through proceedings in accordance with its domestic law or with, if applicable, the relevant rules of international law.
2. Without prejudice to, if applicable, the relevant rules of international law, any person regarding whom proceedings are being carried out in connection with the Convention or this Protocol shall be guaranteed fair treatment and a fair trial in accordance with domestic law and international law at all stages of the proceedings, and in no cases shall be provided guarantees less favorable to such person than those provided by international law.

Article 18 Extradition

1. The offences set forth in Article 15 sub-paragraphs 1 (a) to (c) shall be deemed to be included as extraditable offences in any extradition treaty existing between any of the Parties before the entry into force of this Protocol. Parties undertake to include such offences in every extradition treaty to be subsequently concluded between them.
2. When a Party which makes extradition conditional on the existence of a treaty receives a request for extradition from another Party with which it has no extradition treaty, the requested Party may, at its option, consider the present Protocol as the legal basis for extradition in respect of offences as set forth in Article 15 sub-paragraphs 1 (a) to (c).
3. Parties which do not make extradition conditional on the existence of a treaty shall recognise the offences set forth in Article 15 sub-paragraphs 1 (a) to (c) as extraditable offences between them, subject to the conditions provided by the law of the requested Party.
4. If necessary, offences set forth in Article 15 sub-paragraphs 1 (a) to (c) shall be treated, for the purposes of extradition between Parties, as if they had been committed not only in the place in which they occurred but also in the territory of the Parties that have established jurisdiction in accordance with Article 16 paragraph 1.

Article 19 Mutual legal assistance

1. Parties shall afford one another the greatest measure of assistance in connection with investigations or criminal or extradition proceedings brought in respect of the offences set forth in Article 15, including assistance in obtaining evidence at their disposal necessary for the proceedings.
2. Parties shall carry out their obligations under paragraph 1 in conformity with any treaties or other arrangements on mutual legal assistance that may exist between them. In the absence of such treaties or arrangements, Parties shall afford one another assistance in accordance with their domestic law.

Article 20 Grounds for refusal

1. For the purpose of extradition, offences set forth in Article 15 subparagraphs 1 (a) to (c), and for the purpose of mutual legal assistance, offences set forth in Article 15 shall not be regarded as political offences nor as offences connected with political offences nor as offences inspired by political motives. Accordingly, a request for extradition or for mutual legal assistance based on such offences may not be refused on the sole ground that it concerns a political offence or an offence connected with a political offence or an offence inspired by political motives.
2. Nothing in this Protocol shall be interpreted as imposing an obligation to extradite or to afford mutual legal assistance if the requested Party has substantial grounds for believing that the request for extradition for offences set forth in Article 15 subparagraphs 1 (a) to (c) or for mutual legal assistance with respect to offences set forth in Article 15 has been made for the purpose of prosecuting or punishing a person on account of that person's race, religion, nationality, ethnic origin or political opinion or that compliance with the request would cause prejudice to that person's position for any of these reasons.

Article 21 Measures regarding other violations

Without prejudice to Article 28 of the Convention, each Party shall adopt such legislative, administrative or disciplinary measures as may be necessary to suppress the following acts when committed intentionally:

- (a) any use of cultural property in violation of the Convention or this Protocol;
- (b) any illicit export, other removal or transfer of ownership of cultural property from occupied territory in violation of the Convention or this Protocol.

Chapter 5 The protection of cultural property in armed conflicts not of an international character

Article 22 Armed conflicts not of an international character

1. This Protocol shall apply in the event of an armed conflict not of an international character, occurring within the territory of one of the Parties.
2. This Protocol shall not apply to situations of internal disturbances and tensions, such as riots, isolated and sporadic acts of violence and other acts of a similar nature.
3. Nothing in this Protocol shall be invoked for the purpose of affecting the sovereignty of a State or the responsibility of the government, by all legitimate means, to maintain or re-establish law and order in the State or to defend the national unity and territorial integrity of the State.
4. Nothing in this Protocol shall prejudice the primary jurisdiction of a Party in whose territory an armed conflict not of an international character occurs over the violations set forth in Article 15.
5. Nothing in this Protocol shall be invoked as a justification for intervening, directly or indirectly, for any reason whatever, in the armed conflict or in the internal or external affairs of the Party in the territory of which that conflict occurs.
6. The application of this Protocol to the situation referred to in paragraph 1 shall not affect the legal status of the parties to the conflict.
7. UNESCO may offer its services to the parties to the conflict.

Chapter 6 Institutional Issues

Article 23 Meeting of the Parties

1. The Meeting of the Parties shall be convened at the same time as the General Conference of UNESCO, and in co-ordination with the Meeting of the High Contracting Parties, if such a meeting has been called by the Director-General.
2. The Meeting of the Parties shall adopt its Rules of Procedure.
3. The Meeting of the Parties shall have the following functions:

- (a) to elect the Members of the Committee, in accordance with Article 24 paragraph 1;
 - (b) to endorse the Guidelines developed by the Committee in accordance with Article 27 sub-paragraph 1 (a);
 - (c) to provide guidelines for, and to supervise the use of the Fund by the Committee;
 - (d) to consider the report submitted by the Committee in accordance with Article 27 sub-paragraph 1 (d);
 - (e) to discuss any problem related to the application of this Protocol, and to make recommendations, as appropriate.
4. At the request of at least one-fifth of the Parties, the Director-General shall convene an Extraordinary Meeting of the Parties.

Article 24 Committee for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict

1. The Committee for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict is hereby established. It shall be composed of twelve Parties which shall be elected by the Meeting of the Parties.
2. The Committee shall meet once a year in ordinary session and in extra-ordinary sessions whenever it deems necessary.
3. In determining membership of the Committee, Parties shall seek to ensure an equitable representation of the different regions and cultures of the world.
4. Parties members of the Committee shall choose as their representatives persons qualified in the fields of cultural heritage, defence or international law, and they shall endeavour, in consultation with one another, to ensure that the Committee as a whole contains adequate expertise in all these fields.

Article 25 Term of office

1. A Party shall be elected to the Committee for four years and shall be eligible for immediate re-election only once.
2. Notwithstanding the provisions of paragraph 1, the term of office of half of the members chosen at the time of the first election shall cease at the end of the first ordinary session of the Meeting of the Parties following that at which they were elected. These members shall be chosen by lot by the President of this Meeting after the first election.

Article 26 Rules of procedure

1. The Committee shall adopt its Rules of Procedure.
2. A majority of the members shall constitute a quorum. Decisions of the Committee shall be taken by a majority of two-thirds of its members voting.
3. Members shall not participate in the voting on any decisions relating to cultural property affected by an armed conflict to which they are parties.

Article 27 Functions

1. The Committee shall have the following functions:
 - (a) to develop Guidelines for the implementation of this Protocol;
 - (b) to grant, suspend or cancel enhanced protection for cultural property and to establish, maintain and promote the List of Cultural Property under Enhanced Protection;
 - (c) to monitor and supervise the implementation of this Protocol and promote the identification of cultural property under enhanced protection;
 - (d) to consider and comment on reports of the Parties, to seek clarifications as required, and prepare its own report on the implementation of this Protocol for the Meeting of the Parties;
 - (e) to receive and consider requests for international assistance under Article 32;
 - (f) to determine the use of the Fund;
 - (g) to perform any other function which may be assigned to it by the Meeting of the Parties.
2. The functions of the Committee shall be performed in co-operation with the Director-General.
3. The Committee shall co-operate with international and national governmental and non-governmental organizations having objectives similar to those of the Convention, its First Protocol and this Protocol. To assist in the implementation of its functions, the Committee may invite to its meetings, in an advisory capacity, eminent professional organizations such as those which have formal relations with UNESCO, including the International Committee of the Blue Shield (ICBS) and its constituent bodies. Representatives of the International Centre for the Study of the

Preservation and Restoration of Cultural Property (Rome Centre) (ICCROM) and of the International Committee of the Red Cross (ICRC) may also be invited to attend in an advisory capacity.

Article 28 Secretariat

The Committee shall be assisted by the Secretariat of UNESCO which shall prepare the Committee's documentation and the agenda for its meetings and shall have the responsibility for the implementation of its decisions.

Article 29 The Fund for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict

1. A Fund is hereby established for the following purposes:
 - (a) to provide financial or other assistance in support of preparatory or other measures to be taken in peacetime in accordance with, inter alia, Article 5, Article 10 sub-paragraph (b) and Article 30; and
 - (b) to provide financial or other assistance in relation to emergency, provisional or other measures to be taken in order to protect cultural property during periods of armed conflict or of immediate recovery after the end of hostilities in accordance with, inter alia, Article 8 sub-paragraph (a).
2. The Fund shall constitute a trust fund, in conformity with the provisions of the financial regulations of UNESCO.
3. Disbursements from the Fund shall be used only for such purposes as the Committee shall decide in accordance with the guidelines as defined in Article 23 sub-paragraph 3 (c). The Committee may accept contributions to be used only for a certain programme or project, provided that the Committee shall have decided on the implementation of such programme or project.
4. The resources of the Fund shall consist of:
 - (a) voluntary contributions made by the Parties;
 - (b) contributions, gifts or bequests made by:
 - (i) other States;
 - (ii) UNESCO or other organizations of the United Nations system;
 - (iii) other intergovernmental or non-governmental organizations; and
 - (iv) public or private bodies or individuals;
 - (c) any interest accruing on the Fund;

- (d) funds raised by collections and receipts from events organized for the benefit of the Fund; and
- (e) all other resources authorized by the guidelines applicable to the Fund.

Chapter 7 Dissemination of Information and International Assistance

Article 30 Dissemination

1. The Parties shall endeavour by appropriate means, and in particular by educational and information programmes, to strengthen appreciation and respect for cultural property by their entire population.
2. The Parties shall disseminate this Protocol as widely as possible, both in time of peace and in time of armed conflict.
3. Any military or civilian authorities who, in time of armed conflict, assume responsibilities with respect to the application of this Protocol, shall be fully acquainted with the text thereof. To this end the Parties shall, as appropriate:
 - (a) incorporate guidelines and instructions on the protection of cultural property in their military regulations;
 - (b) develop and implement, in cooperation with UNESCO and relevant governmental and non-governmental organizations, peacetime training and educational programmes;
 - (c) communicate to one another, through the Director-General, information on the laws, administrative provisions and measures taken under sub-paragraphs (a) and (b);
 - (d) communicate to one another, as soon as possible, through the Director-General, the laws and administrative provisions which they may adopt to ensure the application of this Protocol.

Article 31 International cooperation

In situations of serious violations of this Protocol, the Parties undertake to act, jointly through the Committee, or individually, in cooperation with UNESCO and the United Nations and in conformity with the Charter of the United Nations.

Article 32 International assistance

1. A Party may request from the Committee international assistance for cultural property under enhanced protection as well as assistance with respect to the preparation, development or implementation of the laws, administrative provisions and measures referred to in Article 10.
2. A party to the conflict, which is not a Party to this Protocol but which accepts and applies provisions in accordance with Article 3, paragraph 2, may request appropriate international assistance from the Committee.
3. The Committee shall adopt rules for the submission of requests for international assistance and shall define the forms the international assistance may take.
4. Parties are encouraged to give technical assistance of all kinds, through the Committee, to those Parties or parties to the conflict who request it.

Article 33 Assistance of UNESCO

1. A Party may call upon UNESCO for technical assistance in organizing the protection of its cultural property, such as preparatory action to safeguard cultural property, preventive and organizational measures for emergency situations and compilation of national inventories of cultural property, or in connection with any other problem arising out of the application of this Protocol. UNESCO shall accord such assistance within the limits fixed by its programme and by its resources.
2. Parties are encouraged to provide technical assistance at bilateral or multilateral level.
3. UNESCO is authorized to make, on its own initiative, proposals on these matters to the Parties.

Chapter 8 Execution of this Protocol

Article 34 Protecting Powers

This Protocol shall be applied with the co-operation of the Protecting Powers responsible for safeguarding the interests of the Parties to the conflict.

Article 35 Conciliation procedure

1. The Protecting Powers shall lend their good offices in all cases where they may deem it useful in the interests of cultural property,

particularly if there is disagreement between the Parties to the conflict as to the application or interpretation of the provisions of this Protocol.

2. For this purpose, each of the Protecting Powers may, either at the invitation of one Party, of the Director-General, or on its own initiative, propose to the Parties to the conflict a meeting of their representatives, and in particular of the authorities responsible for the protection of cultural property, if considered appropriate, on the territory of a State not party to the conflict. The Parties to the conflict shall be bound to give effect to the proposals for meeting made to them. The Protecting Powers shall propose for approval by the Parties to the conflict a person belonging to a State not party to the conflict or a person presented by the Director-General, which person shall be invited to take part in such a meeting in the capacity of Chairman.

Article 36 Conciliation in absence of Protecting Powers

1. In a conflict where no Protecting Powers are appointed the Director-General may lend good offices or act by any other form of conciliation or mediation, with a view to settling the disagreement.
2. At the invitation of one Party or of the Director-General, the Chairman of the Committee may propose to the Parties to the conflict a meeting of their representatives, and in particular of the authorities responsible for the protection of cultural property, if considered appropriate, on the territory of a State not party to the conflict.

Article 37 Translations and reports

1. The Parties shall translate this Protocol into their official languages and shall communicate these official translations to the Director-General.
2. The Parties shall submit to the Committee, every four years, a report on the implementation of this Protocol.

Article 38 State responsibility

No provision in this Protocol relating to individual criminal responsibility shall affect the responsibility of States under international law, including the duty to provide reparation.

Chapter 9

Final Clauses

Article 39 Languages

This Protocol is drawn up in Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish, the six texts being equally authentic.

Article 40 Signature

This Protocol shall bear the date of 26 March 1999. It shall be opened for signature by all High Contracting Parties at The Hague from 17 May 1999 until 31 December 1999.

Article 41 Ratification, acceptance or approval

1. This Protocol shall be subject to ratification, acceptance or approval by High Contracting Parties which have signed this Protocol, in accordance with their respective constitutional procedures.
2. The instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Director-General.

Article 42 Accession

1. This Protocol shall be open for accession by other High Contracting Parties from 1 January 2000.
2. Accession shall be effected by the deposit of an instrument of accession with the Director-General.

Article 43 Entry into force

1. This Protocol shall enter into force three months after twenty instruments of ratification, acceptance, approval or accession have been deposited.
2. Thereafter, it shall enter into force, for each Party, three months after the deposit of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

Article 44 Entry into force in situations of armed conflict

The situations referred to in Articles 18 and 19 of the Convention shall give immediate effect to ratifications, acceptances or approvals of or accessions to this Protocol deposited by the parties to the conflict either before or after the beginning of hostilities or occupation. In such cases the Director-General shall transmit the communications referred to in Article 46 by the speediest method.

Article 45 Denunciation

1. Each Party may denounce this Protocol
2. The denunciation shall be notified by an instrument in writing, deposited with the Director-General.
3. The denunciation shall take effect one year after the receipt of the instrument of denunciation. However, if, on the expiry of this period, the denouncing Party is involved in an armed conflict, the denunciation shall not take effect until the end of hostilities, or until the operations of repatriating cultural property are completed, whichever is the later.

Article 46 Notifications

The Director-General shall inform all High Contracting Parties as well as the United Nations, of the deposit of all the instruments of ratification, acceptance, approval or accession provided for in Articles 41 and 42 and of denunciations provided for Article 45.

Article 47 Registration with the United Nations

In conformity with Article 102 of the Charter of the United Nations, this Protocol shall be registered with the Secretariat of the United Nations at the request of the Director-General.

IN FAITH WHEREOF the undersigned, duly authorized, have signed the present Protocol.

DONE at The Hague, this twenty-sixth day of March 1999, in a single copy which shall be deposited in the archives of the UNESCO, and certified true copies of which shall be delivered to all the High Contracting Parties.

Clanak 3.

Provedba ovoga Zakona u djelokrugu je središnjeg tijela državne uprave nadležnog za poslove kulture.

Clanak 4.

Na dan stupanja na snagu ovoga Zakona, Protokol iz clanka 1. ovoga Zakona nije na snazi u odnosu na Republiku Hrvatsku, te ce se podaci o njegovom stupanju na snagu u odnosu na Republiku Hrvatsku, objaviti naknadno u skladu s odredbom clanka 30. stavka 3. Zakona o sklapanju i izvršavanju medunarodnih ugovora, nakon njegovog stupanja na snagu.

Clanak 5.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Narodnim novinama".

OBRAZLOŽENJE

Clankom 1. ovog Zakona potvrđuje se drugi Protokol uz Konvenciju o zaštiti kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba, sukladno odredbama članka 139. Ustava Republike Hrvatske («Narodne novine», broj 41/01 – pročišćeni tekst, 51/01) čime se iskazuje formalni pristanak Republike Hrvatske da bude vezana ovim Protokolom, na temelju čega će ovaj pristanak biti iskazan i na međunarodnoj razini.

Clanak 2. sadrži tekst Drugog protokola uz Konvenciju za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba u izvorniku na engleskom jeziku i u prijevodu na hrvatski jezik.

Clankom 3. Konacnog prijedloga Zakona određuje se tijelo državne uprave u čijem je djelokrugu provedba Zakona o potvrđivanju Drugog protokola.

Clanko 4. Konacnog prijedloga Zakona predviđeno je da na dan stupanja na snagu Zakona, Drugi protokol nije na snazi za Republiku Hrvatsku, te da će se podaci o njegovu stupanju na snagu u odnosu na Republiku Hrvatsku objaviti naknadno, nakon njegovog stupanja na snagu.

Clankom 5. određeno je stupanje na snagu Zakona o potvrđivanju Drugog protokola.